

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีสาระของวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของระบบเครือข่าย และการบริหารระบบเครือข่ายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผลการศึกษาที่มีรายละเอียดตามที่เสนอใน บทที่ 2
ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษามาคำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย
2. การสร้างรูปแบบ การบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.1 ประมวลผลและวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive statistics Analysis)
 - 2.2 นำผลการวิเคราะห์สร้างรูปแบบ (ฉบับร่าง)
3. การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ 3 ขั้นตอน ดังนี้
 - ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ข้อมูลพื้นฐานการสร้างรูปแบบ (ฉบับร่าง)
 - ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1 การตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) ด้วยวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2 ตรวจสอบรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative) ด้วยวิธีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา ที่ทำหน้าที่ประธานศูนย์เครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร

ขั้นตอนที่ 3 การทบทวนและปรับปรุงรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ทบทวนรูปแบบตามข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบขั้นตอนที่ 2

3.2 ปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมและสมบูรณ์

4. นำเสนอรายงานผลการวิจัย ปรับปรุงแก้ไข โดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

แหล่งข้อมูล ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1.เอกสาร ได้แก่แนวคิดและทฤษฎีการบริหารกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นโยบายการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศ

2.บุคคล ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้ให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถามที่แบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และคำถามปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบันและปัญหาของระบบเครือข่ายและการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเครือข่ายและรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสถิติวิเคราะห์ (Analysis Statistics) ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 สอบถามบริบทของสถานศึกษา โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าดังนี้

คะแนน ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

คะแนน ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

คะแนน ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

คะแนน ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

คะแนน ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

และกำหนดค่าการแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2540: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบันและปัญหาของระบบเครือข่ายและการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการบริหารระบบเครือข่ายที่มีการปฏิบัติ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยครอบคลุมงานบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินงานการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับบริบทการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งมีข้อคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระสำคัญ ปัจจัยและตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประเด็นการศึกษาข้อมูลภาคสนามและหาความถี่เนื้อเรื่องลำดับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงตามลำดับ

จากนั้น จึงนำผลการวิเคราะห์มาสร้างและพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบเชิงคุณลักษณะ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอ เพื่อทบทวนและยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ จึงตรวจสอบรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantities) ประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ประธานศูนย์เครือข่ายการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เพื่อนำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นไปปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา ให้สมบูรณ์ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของระบบเครือข่าย และการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอนที่ 2 รูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของระบบเครือข่าย และการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจำแนก ดังนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหาของระบบเครือข่าย และการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการนำเสนอผลสรุปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยสรุปการปฏิบัติงานของสถานศึกษาได้ ดังนี้

1. สถานศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู องค์กรคณะบุคคลต่าง ๆ ในสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายทั้งที่เป็นเครือข่ายโรงเรียนหรือหน่วยงานการศึกษาและเครือข่ายหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานการศึกษาหน่วยงานทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาตามสถานการณ์และโอกาส

2. สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการบริหารงานตามสภาพบริบทของสถานศึกษามีการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนมีความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับติดตามสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามนัยแห่งมาตราที่ 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดว่า “ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการ และเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา

4. สถานศึกษามีการบริหารตามแนวทางกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 ซึ่งกระจายอำนาจการบริหารภารกิจงาน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป และด้านบริหารงานบุคคล

5. สถานศึกษามีการปฏิบัติในด้านประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายในและจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนต่อสาธารณชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สภาพอุปสรรค และปัญหาของการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากข้อค้นพบ อุปสรรคปัญหา ที่จะทำให้การบริหารระบบเครือข่ายเพื่อ

ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สามารถจำแนกได้เป็นระดับองค์กรและระดับบุคคลรายละเอียด ดังนี้

ปัญหาระดับองค์กร

1. สถานศึกษาขาดระบบการสื่อสาร ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษา ให้บุคลากรและเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) รับทราบอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะความเข้าใจในบทบาทของการเข้ามาเป็นเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

2. สถานศึกษาขาดแคลนงบประมาณในการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา นับแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการศึกษาไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 40 สาระสำคัญ กำหนดให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการองค์คณะบุคคลต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สภาพปัจจุบันโดยรวมมิได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน เป็นการสร้างภาวะให้กับสภาพการศึกษาที่จะต้องจัดหางบประมาณ ดำเนินการ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในแต่ละบริบทของสถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำในการบริหารจัดการการบริหารเชิงกลยุทธ์ ในภาวะของการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาและทักษะการสื่อสารในการสร้างความเข้าใจทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

4. สถานศึกษาจะใช้อำนาจในการตัดสินใจ และกำหนดนโยบายในการจัดสรรงบประมาณ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาททางการมีส่วนร่วม ซึ่งจากข้อค้นพบของงานวิจัย ข้อจำกัดในเรื่องของเวลาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่งผลต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา

5. ชุมชนยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการบริหารระบบเครือข่ายของสถานศึกษา การบริหารระบบเครือข่าย ซึ่งถือเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมรูปแบบหนึ่งสถานศึกษาการสื่อสารขาดความชัดเจนในการสร้างความเข้าใจในบทบาทให้กับกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ทราบถึงความสำคัญและความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

6. สถานศึกษาขาดการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ปกครองรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารระบบเครือข่ายในสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องและจริงจัง เนื่องจากสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการในสถานศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริงเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

7. สถานศึกษาขาดการสร้างความเข้าใจ ตระหนักในความสำคัญของการศึกษา เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ปกครองในการดูแลเอาใจใส่การศึกษาของบุตรหลาน

ปัญหาระดับบุคคล พบว่า

1. บุคลากรขาดทักษะการสื่อสารในการร่วมสร้างความเข้าใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความตระหนักในการสร้างแนวร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
2. องค์กรระดับบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาและเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่เข้ามามีบทบาทหน้าที่ รวมทั้งสถานศึกษาเองก็ไม่ได้เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมและใช้ศักยภาพของเครือข่ายต่าง ๆ อย่างเต็มที่
3. ผู้ปกครองไม่เข้าใจหลักการจัดการศึกษาและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลา และหลักสูตรในปัจจุบันแตกต่างจากอดีต ทำให้ผู้ปกครองสอนบุตรหลานไม่ได้ เหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้ปกครองไม่เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าที่ควร
4. ครูและบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับภาระงานที่ปฏิบัติ เนื่องจากครูและบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนการทำงานทางการศึกษา กรณีที่มีบุคลากรเพียงพอก็ยังไม่สามารถประกันได้ว่าจะทำงานได้สำเร็จ ยิ่งขาดบุคลากรด้วยแล้วยังทำให้การดำเนินงานยากขึ้นกว่าปกติมาก
5. การขาดแคลนครูในบางวิชาเอก เนื่องจากแต่ละสาขา วิชาเคมี องค์กรความรู้และหลักวิชาเฉพาะที่สอน และจำเป็นต้องจัดหาครูต่างสาขาวิชาเอกมาสอนแทน ทำให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ
6. ขาดความเข้าใจ ความรู้ในการบริหารระบบเครือข่าย และไม่ปฏิบัติตนให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่หรือบทบาทหน้าที่ เพราะสถานศึกษาไม่ได้จัดทำขอบเขตของบทบาทหน้าที่ไว้ให้ปฏิบัติ ผู้มีส่วนร่วมจึงแสดงบทบาทไม่ถูกต้อง
7. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นในการบริหารระบบเครือข่าย
8. ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมหรือเวลาของการเข้ามามีส่วนร่วมไม่สัมพันธ์กันระหว่างสถานศึกษากับผู้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง

9. ฐานะทางสังคมทำให้ผู้ปกครองและเครือข่ายต่าง ๆ เกิดความกลัวที่จะเข้ามามีบทบาทในการบริหารระบบเครือข่ายร่วมกับสถานศึกษา

10. ลักษณะนิสัยของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คอยฟัง และปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าและคุ้นเคยกับการรับคำสั่ง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 2 ระบบเครือข่ายและรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ นำมาสรุปกำหนดกรอบสาระข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำไปพัฒนาตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบที่กำหนดได้รูปแบบฉบับสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้สนองตามความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ยึดหลักการกระจายอำนาจในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปสู่โรงเรียน โดยมุ่งไปที่การตัดสินใจร่วมกันในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชน รูปแบบการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปพิจารณาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยองค์รวมซึ่งมีองค์ประกอบและสาระสำคัญของรูปแบบ

รายละเอียดรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ

ส่วนที่ 2 หลักการแนวคิดและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบรูปแบบ

ส่วนที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จของการใช้รูปแบบ

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารเครือข่ายปฏิสัมพันธ์ เชิงยุทธศาสตร์” (Interactive Network Strategic Management Model)

ส่วนที่ 2 หลักการแนวคิดและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

- หลักการแนวคิดของรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และอนาคตของระบบการศึกษาไทยเป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553

2. เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการที่เป็นระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ครอบคลุมภารกิจการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริหารวิชาการ (Academic Management)
2. ด้านการบริหารงบประมาณ (Budget Management)
3. ด้านการบริหารงานบุคคล (Personnel Administration)
4. ด้านการบริหารทั่วไป (General Administration)

3. เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมด้านการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ เพื่อสร้างแนวร่วมในการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพในทุก ๆ ด้าน

4. เป็นรูปแบบที่ก่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรทั้งระบบเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการบริหารระบบเครือข่ายในสถานศึกษา โดยใช้การกระบวนกรบริหารแบบมีส่วนร่วมและกระบวนกรเครือข่ายปฏิสัมพันธ์ (Interactive Network) เป็นองค์ประกอบในการบริหารระบบเครือข่าย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Analysis)
2. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning)
3. การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation)
4. การควบคุมและประเมินเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Control and Evaluation)

■ **วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**

1. เพื่อเป็นรูปแบบและแนวทางสำหรับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นกลไกในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโดยรวม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา คุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา คุณภาพนักเรียน คุณภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกัสถานศึกษาในลักษณะของการมีส่วนร่วมแบบเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. เพื่อให้รูปแบบการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนกรบริหารสถานศึกษาในการที่จะส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของประเทศไทย

3. เพื่อให้รูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามมาตรฐานการศึกษาชาติที่กำหนด อีกทั้งให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2556) ของประเทศไทยที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคนไทยยุคใหม่ได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบมี 2 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 : ระบบเครือข่ายปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วย

1.1 เครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) ซึ่งเป็นลักษณะของเครือข่ายการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเป็นแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างปฏิบัติงานในสถานศึกษา ได้แก่

1.1.1 เครือข่ายองค์กร (Institutes Networking Connection)

1.1.2 เครือข่าย ICT (ICT Networking Connection)

1.1.3 เครือข่ายคน (People Networking Connection)

1.2 เครือข่ายโรงเรียนหรือหน่วยงานการศึกษา (School – Education Network)

ประกอบด้วย

1.2.1 เครือข่ายโรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่

1. สถานศึกษาในระบบ

2. สถานศึกษานอกระบบ

3. แหล่งการศึกษาตามอัธยาศัย

1.2.2 เครือข่ายหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานทางการศึกษา

(Non – School Education Network) ประกอบด้วย

1. หน่วยงานภาครัฐ

2. หน่วยงานภาคเอกชน/รัฐวิสาหกิจ

ระบบเครือข่ายปฏิสัมพันธ์จะต้องครอบคลุมภารกิจการบริหารงาน 4 ด้าน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มอบให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การบริหารวิชาการ (Academic Management) การบริหารงบประมาณ (Budget Management) การบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) การบริหารทั่วไป (General Administration)

องค์ประกอบที่ 2 : การบริหารระบบเครือข่ายปฏิสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะของเครือข่ายการมีส่วนร่วม ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดยใช้ยุทธศาสตร์ เป็นขั้นตอนของการบริหาร ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning)

ขั้นตอนที่ 3 การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation)

ขั้นตอนที่ 4 การควบคุมและประเมินเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Control

And Evaluation)

โดยมีส่วนประกอบของโครงสร้างองค์กร (Organizational Structure) เป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ของบุคลากรเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนและผลักดันให้โครงสร้างสามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์การ ภายใต้การกำกับดูแลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำสูง ซึ่งเป็นความคาดหวังของการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในยุคใหม่จะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งตามแนวคิดของฮอย และ มิสเกล (Hoy and Miskel) ได้แบ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ภาวะผู้นำด้านการศึกษา (Education Leadership)
2. ภาวะผู้นำด้านการนิเทศ (Supervisory Leadership)
3. ภาวะผู้นำด้านองค์กร (Organization Leadership)
4. ภาวะผู้นำด้านการบริหาร (Administrative Leadership)

กลไกที่จะนำสู่ความสำเร็จของการบริหารระบบเครือข่ายปฏิสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์ คือ การสื่อสาร (Communication) ที่สถานศึกษาจะต้องนำมาบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจของทุกฝ่ายในการร่วมปฏิบัติในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือ การสื่อสาร Communication) จะเป็นกลไกสำคัญ ในการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ทักษะเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาและเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในสถานศึกษา การสื่อสารที่ดีจะต้องมีลักษณะ 3 ประการ คือ 1) เข้าใจง่าย 2) แปลความได้ 3) และปฏิบัติได้ตรงกัน เพราะถ้าสื่อสารไม่ดี จะเกิดลักษณะตรงข้าม ฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารด้วยการพูด อ่าน เขียน ฟัง การใช้ภาษาท่าทาง การใช้เครื่องมือสื่อสารทันสมัยจะต้องมีลักษณะทั้ง 3 ประการ ดังกล่าว โดยปกติการสื่อสารในองค์กร หรือหน่วยงานใดจะต้องเป็นระบบเปิด (Open Communication) คือ ให้มีการสื่อสารทั้งสองทางและทั่วถึงทั้งบนลงล่าง ล่างขึ้นบน แนวนอน และทแยงมุม ที่สำคัญ อีกประการ

หนึ่ง ที่คนมองข้ามก็คือ การฟังซึ่งถือว่าการสื่อสารอย่างหนึ่งที่ต้องฟังอย่างตั้งใจ (Active Listening) โดยมีการสรุปย่อ สะท้อนความรู้สึกและความคิดเห็น ซึ่งจะเป็นลักษณะของการสื่อสารที่ดี (Good Communication) ซึ่งหมายถึง การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะต้องเกิดขึ้นทั้งระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม และภายในและภายนอกองค์กร

ส่วนที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบ

จากกระบวนการนำรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย
2. โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติและมาตรฐานสากล
3. ผู้บริหารมีทักษะในการบริหารจัดการ สร้างความสัมพันธ์และส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมในลักษณะของการบริหารแบบเครือข่ายที่เป็นธรรมชาติ
4. ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาตรฐานการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาและตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
6. ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าใจและให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) มีความพึงพอใจและให้การสนับสนุน

ผลสรุปด้านคุณภาพการศึกษา สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในแต่ละด้าน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพต่อสถานศึกษา โดยองค์รวมได้ ดังนี้

ด้านโรงเรียนและผู้บริหาร

1. ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานที่ยอมรับของชุมชน โดยเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร โดยสร้างพลังความร่วมมือในการจัดการศึกษาจากทั้งบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. ผู้บริหารตระหนักในความสำคัญของงานวิชาการโดยมุ่งเน้นการพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. โรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการของผู้อยู่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาให้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

4. โรงเรียนมีการร่วมพลังสร้างเครือข่ายเชื่อมโยง และบูรณาการงานทุกด้านของสถานศึกษา และจัดให้เป็นระบบเครือข่าย เพื่อช่วยให้การทำงานให้มีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อนและขั้นตอนต่าง ๆ ให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน

5. โรงเรียนได้แนวร่วมเพื่อแสวงหาแนวคิด แนวทางยุทธศาสตร์ วิธีการและนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยมีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นธรรมและต่อเนื่อง

6. โรงเรียนมีการจัดระบบการส่งเสริมและพัฒนาครู ให้มีศักยภาพ เป็นครูผู้นำทางด้านวิชาการ สามารถจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

7. โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมในลักษณะการสร้างเครือข่าย เพื่อเสริมพลังอำนาจ (Empower) บุคลากรของโรงเรียน โดยพัฒนาความรู้ความสามารถในทุก ๆ ด้านเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เช่น ทางด้านหลักสูตรการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเป็นกัลยาณมิตร การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่ายต่าง ๆ

8. โรงเรียนพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้จัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ

9. โรงเรียนจัดการะงานของครูให้เหมาะสม ให้สามารถปฏิบัติงานที่เป็นหน้าที่หลักคือ การจัดการเรียนการสอนและดูแลนักเรียนได้เต็มที่ และจัดปัจจัยเกื้อหนุนครูให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. โรงเรียนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสอนของครู

11. โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่ายต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ด้านครูและนักเรียน

1. ครูสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาของกระบวนบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

2. ครูสามารถจัดระบบการทำงาน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่หลักได้อย่างครบถ้วน ได้แก่ การเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน การร่วมนิเทศการเรียนการสอน การวัดผล และประเมินผล การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสร้างสัมพันธ์กับชุมชน และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

3. ครูสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ได้แก่ เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความรอบรู้ มีความสามารถทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย รักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน อนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ทراثยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทักษะสามารถค้นคว้าหาความรู้และประกอบอาชีพเหมาะสมกับช่วงวัยตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม มีความขยัน ซื่อสัตย์ อดทน และมีวัฒนธรรม มีภูมิคุ้มกันพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมานฉันท์และสันติสุข

4. พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน และการสอนของครูเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และเชื่อมโยงด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

5. นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นเยาวชนคนไทยยุคใหม่ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561) เพื่อให้มีคุณลักษณะนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ

ความรู้ ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีโอกาสรียนรู้อย่างเท่าเทียมเสมอภาค

ด้านผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่ายต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยตรงตามกฎหมายการศึกษา และบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ผลจากการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารระบบเครือข่าย ส่งผลต่อผู้ที่มีส่วนได้เสีย (stakeholder) ในเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ผู้ปกครอง ชุมชน มีความพึงพอใจ และให้การสนับสนุน กิจกรรมของสถานศึกษา
2. ผู้ปกครอง ชุมชน ให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
3. ผู้ปกครอง ชุมชน มีความพึงพอใจ การบริหารระบบของเครือข่ายที่ทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การสร้างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษารูปแบบหนึ่งที่สร้างขึ้นตามหลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาและการมีส่วนร่วมเพื่อให้รูปแบบที่เป็นรูปธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ร่วมงานและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันในการดำเนินงานให้ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ และเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 และบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 อีกทั้งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561) ที่ได้กำหนดไว้ให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (1) การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ (2) ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลและงบประมาณเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาตามความจำเป็นและความเหมาะสม (3) ให้มีการแต่งตั้งคณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับติดตาม สนับสนุนการจัด

การศึกษา (4) ให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาตามภาระงาน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงานงบประมาณและบริหารงานทั่วไปให้กับสถานศึกษาอย่างแท้จริงสอดคล้องกับสรุปทบทวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (2553) กล่าวถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนท้องถิ่น จะช่วยให้สถานศึกษามีความใกล้ชิดกับประชาชน ได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะซึ่งเป็นบทบาทที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและเครือข่ายภาคประชาชน สังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานศึกษาต่าง ๆ จะสนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งยังต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ยังต้องทำความเข้าใจ 1) เครือข่ายมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 2) เครือข่ายมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหา 3) เครือข่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนา รวมถึงโอกาส การจัดการทรัพยากร ดังนั้น ความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมที่เป็นพันธมิตรของภาคราชการ โดยเฉพาะในสถานศึกษา ทำให้เกิดการบริหารที่ดี เกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคมและที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างกลไกของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องนั่นเอง ซึ่งผลจากการวิจัย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับภาระงานในการบริหารระบบเครือข่ายในสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับภาระงานทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ เช่น Daniel E.Griffiths, 1956; Campbell and others, 1978; Sergiovanni, 1980; Kimbrough and Nunnery, 1988; นิพนธ์ กินาวงศ์, 2528; หวน พินทุพันธ์, 2528; อุทัย ธรรมเดโช, 2531; กิติมา ปรีดีดิลก, 2532; นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2534; อุทัย บุญประเสริฐ, 2540 ที่ได้กำหนดภาระงานหรืออำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาสรุปได้ ดังนี้ (1) บริหารงานวิชาการ (2) บริหารงานบุคคล (3) บริหารงานธุรการ-การเงิน-พัสดุ (4) บริหารงานกิจการนักเรียน (5) บริหารงานด้านความสัมพันธ์ชุมชน (6) บริหารงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (7) การจัดโครงสร้างองค์กร (8) การประเมินผล

2. ทักษะในการบริหารจัดการของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่ ซึ่งมีหน้าที่บริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ สิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จหรือล้มเหลวต่อสถานศึกษาได้ก็คือ หลักการ แนวคิด ค่านิยม หรือวัฒนธรรมของบุคลากรในสถานศึกษานั้นเป็นอย่างไร ดังเช่น ในการวิจัยครั้งนี้ ต้องการให้สถานศึกษามีการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อสร้างความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารระบบเครือข่ายของสถานศึกษาให้เกิดผลสำเร็จต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องร่วมมือกันสร้างหลักการ และแนวคิดการมีส่วนร่วมแบบเครือข่ายให้เกิดในตัวบุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยให้บุคคลเหล่านั้น ตระหนักถึงความสำคัญ จนถึงขั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม สถานศึกษาก็จะพัฒนาไปตามทิศทางที่ต้องการได้ แนวทางการนำรูปแบบการบริหารไปใช้เพื่อคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่พบจากการวิจัยในสภาพปัญหาในระดับองค์กร และระดับบุคคล สถานศึกษาควรดำเนินการ (1) สร้างวัฒนธรรมองค์กร ที่ให้ความสำคัญและมีบทบาทที่ชัดเจนต่อการบริหารแบบเครือข่ายและแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ (2) กำหนดเป้าหมายของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรบุคคลต่าง ๆ ในสถานศึกษาในลักษณะของเครือข่าย (3) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน โดยจัดทำเป็นขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ (4) จัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการนำรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (5) อบรมให้ความรู้ หรือสร้างความเข้าใจในทุกขั้นตอนของการบริหารระบบเครือข่ายแก่ผู้ปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อขยายผลการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาต่อไป (6) จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารระบบเครือข่าย พร้อมทั้งสรุปผลการใช้รูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงใด (7) หน่วยงานต้นสังกัด ควรกำหนดเป็นนโยบายในการปฏิบัติโดยมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนสอดคล้องกับ จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม, 2545; วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์, 2548; รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์, 2548; ศักดา สถาพรวงษา, 2549

3. บทบาทสถานศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบัน สถานศึกษาเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งของระบบทางสังคม ที่เป็นระบบที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะสถานศึกษาเป็นระบบที่ช่วยเสริมสร้างปัญญา จิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ที่ดีมีคุณธรรมให้กับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนได้

เจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคตต่อไป ซึ่งครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนและครูจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องรายงานการวิจัย เรื่อง การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (2547) กล่าวถึง บทบาทครูต่อการพัฒนาผู้เรียน ครูต้องปฏิรูปตนเองก่อนจึงสามารถปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียนได้ เนื่องจากครูเป็นผู้ปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนโดยตรงและเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 - 2559) : ฉบับสรุป ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไว้ดังนี้ (1) คนไทยเป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสุข มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นเป้าหมายและฐานหลักของการพัฒนาประเทศ (2) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพยากรทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน มีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (3) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษาและเรียนรู้ มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนรวมทั้งความร่วมมือในภูมิภาคและกับนานาชาติมากขึ้น อันจะนำไปสู่ความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันของประเทศ และการอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน และการพัฒนาคุณภาพคน ได้แก่ (1) พัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านให้เด็กปฐมวัย (อายุ 0 – 5 ปี) ทุกคนก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา 2) ดำเนินการอย่างจริงจังในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักการอ่าน สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้ในการดำรงตนและประกอบอาชีพ มีความสนใจใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (3) ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริต ซื่อสัตย์ ขยายเสียง (4) ผลิตและพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานมีคุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี (5) ส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจังในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู

ให้เป็นไปอย่างทั่วถึง ทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอน สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา ได้แก่ (1) ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและประเภทโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน (area-based) ทั้งระดับจังหวัด / กลุ่มจังหวัดพื้นที่พิเศษ เช่น จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น ให้มีองค์กรคณะบุคคลเพื่อประสานและบูรณาการการพัฒนาการศึกษาทุกระดับและประเภท / สังกัดให้เกื้อกูลกัน (2) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งการบริหารจัดการโดยองค์กรคณะบุคคลในระดับ / ประเภทต่างๆ ทั้งกรรมการสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และอื่น ๆ ให้มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาที่มีนัยสำคัญเพิ่มขึ้น ตามหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา (3) ส่งเสริมพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษามากขึ้น โดยปรับปรุงกลไกรองรับการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ยืดหยุ่นและมีความคล่องตัว

ด้านคุณภาพของรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นรูปแบบที่มีคุณภาพทางวิชาการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสอน ด้านการบริหารจัดการและด้านการวิจัย เนื่องจากสถานศึกษาพัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่สัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี / หลักการสอน สามารถดำเนินงานวิจัยและพัฒนาและงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ที่สัมพันธ์กับงานตามหน้าที่รับผิดชอบ

รูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ทางด้านประสิทธิภาพของรูปแบบ ถือว่าเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพทั้งภายใน (Internal Efficiency) เนื่องจากการดำเนินงานภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด แต่โรงเรียนได้ผลิต (Product) มากขึ้น ส่วนประสิทธิภาพภายนอก (External Efficiency) เนื่องจากรูปแบบการบริหารเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีความยืดหยุ่น (Flexibility) และสามารถสนองตอบ (Sensitivity) ต่อความหลากหลายของบริบทและปัจจัย ตลอดจนเงื่อนไขต่าง ๆ ของสถานศึกษาและสิ่งแวดล้อมและจะเป็นกลไกสำคัญสู่ความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างแท้จริง และอย่างยั่งยืนในบริบทของการศึกษาประเทศไทย

ข้อเสนอเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานในระดับสูงควรใช้สารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ค้นพบนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเป็นโครงการโรงเรียนนำร่องการใช้รูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขยายผลในเชิงปฏิบัติอีกทั้ง การจัดระบบกลไกและมาตรการต่าง ๆ ให้เอกชนและภาคธุรกิจให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยกำหนดสิทธิประโยชน์กลุ่มฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนและเป็นธรรม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจ ในการมีส่วนร่วมระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบของประเทศไทย

2. รัฐควรสนับสนุนงบประมาณ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการในสถานศึกษา และส่งเสริมแนวคิดในเรื่องของการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นหลักการของการบริการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมคาดหวัง

3. เขตพื้นที่การศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์และแสวงหาเครือข่ายในการจัดการศึกษาทั้งจากหน่วยงาน องค์กรท้องถิ่น โดยการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งในด้านวิชาการเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. สถานศึกษาควรปรับหรือสร้างวัฒนธรรม ภายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคน เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยองค์กรวม ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียน ในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการนำรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาให้มีสภาพที่เอื้อต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย การสนับสนุน การดำเนินงานของเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง และถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่จะช่วยเสริมแรงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการดำเนินงานของเครือข่าย อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อใช้เป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนทุกๆ ด้าน ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของการสร้างทักษะชีวิตที่ดี พร้อมทั้งดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. สถานศึกษาควรดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) และควรสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของทุกฝ่าย มีการติดตามสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานผลผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มี Best Practice กรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาที่มีการบริหารระบบเครือข่ายประสบความสำเร็จเพื่อการศึกษาเป็นตัวอย่าง

5. สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษา ควรจัดให้มีการช่วยเหลือเครือข่ายสถานศึกษาที่ไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จ โดยการจัดตั้งกรรมการดำเนินงานในระดับเครือข่ายสถานศึกษาที่ใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำรูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปทำการวิจัยและพัฒนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มใหม่ โดยดำเนินการตามกระบวนการของรูปแบบอย่างสมบูรณ์ และกำหนดกลุ่มควบคุมเพื่อศึกษาผลการทดลอง

2. ควรมีการวิจัยรูปแบบการบริหารระบบและกลไกประสานงาน ส่งเสริมเครือข่ายที่เหมาะสมกับการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลตามหลักการกระจายอำนาจและการบริหารจัดการการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

